

La Tossa d'abans

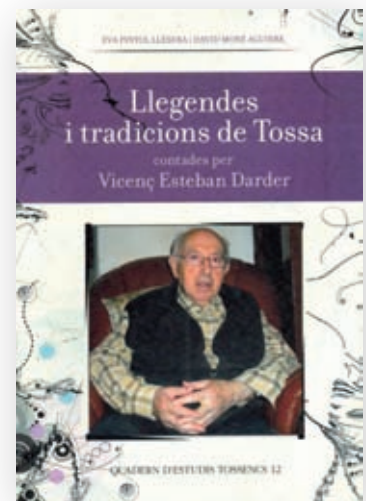
PEP VILA

La majoria dels pobles que en altres èpoques han viscut arrecerats en els seus dominis, mal comunicats, mantenen un gran pòsit de tradicions i de llegendes, pàgines viscudes amb alguns caires singulars, d'arrel costumista, que ja només són a l'abast de les persones més grans, que per regla de vida també seran engolidas en aquest teatre del món. Aquest és el cas de Tossa, d'aquest llibre pòstum, en el qual Eva Pinyol i David Moré han recollit el pensament i l'obra de Vicenç Esteban Darder, entre moltes altres coses, ànima del Museu Municipal de Tossa. El llibre, de gran volada, amb textos, il·lustracions i fotografies diverses que donen fe de la seva estima pel món de les arts, i que en Vicenç ja no va poder veure imprès, s'estructura en tres parts: una extensa nota biogràfica de l'autor, les «Llegendes de Tossa», referides a textos orals; «Coses de Tossa» pel que fa als records escrits. No podem glossar aquí els mèrits d'un home, les seves qualitats humanes, de qui ha estat un dels principals agents culturals de Tossa al segle XX, abans i després que fos engolida per la babel del turisme i pel ciment que cobrí

vinyes i horts. També, com arreu, han canviat molt els espais de sociabilitat, la comunicació de sabers. La transmissió d'experiències que abans es feia a les tavernes, a la platja entre xarxes, a l'hort, als safareigs comuns i festes Majors, ha desaparegut.

Moltes de les llegendes del llibre, aspectes de la vida menuda, en Vicenç Esteban les havia escoltat de jove als clients de la barberia mentre l'*unclu* els afaitava, o a modistes mentre cosien a casa de la mare. La majoria són vives, i foren guardades a la memòria fins que ara s'han fixat damunt del paper. El llibre té molts atractius. Penso que en Vicenç va saber col·locar-se en una zona intermèdia, vull dir que va saber escoltar sense manipular l'oralitat d'aquestes visions del món. La majoria d'històries conserven el deix dialectal molt viu, expressiu, una visió molt personal de com es vivia a la *vila veia*.

A *Coses de Tossa* hi ha una bona mostra dels oficis perduts, els adagis, festes i tradicions, el poder de les herbes remeieres, la cuina, les fleques, la fe dels vells tossencs, la bonica cerimònia del «pa d'ansies» durant alguns casaments, etc.

PINYOL LLÉSERÀ, Eva
i MORÉ AGUIRRE, David

Llegendes i tradicions de Tossa

Quadern d'Estudis Tossencs, 12
Tossa, 2014

Salvant les distàncies, algunes d'aquestes vivències, proeses de costums, em recorden les d'un poeta de la Catalunya Nord, injustament oblidat, Edmond Brazès (Ceret, 1893), barber d'ofici, bon escoltador, que deixà també escrites les seves *Històries de veïnat* (1965).

El foc ens mira

GRISELDA OLIVER I ALBAU

«El foc ens mira» (pàg. 13) impertèrrit. Aquest és el record que té Carles Camps Mundó de l'incendi que es va produir el novembre del 2013 als termes municipals de Colomers i Foixà —zona on es troba l'església en ruïnes romànica de Sants Romans de Sidillà—. Va causar-li tant d'estupor que el va portar a escriure uns petits poemes, unes «pinzellades», tal com ell les anomena al pròleg de l'obra: «Durant uns mesos vaig anar fent unes breus i ocasionals anotacions en vers, de "pinzellada" impressionista, que les dramàtiques imatges conservades de les flames i les tristíssimes seqüeles

de l'incendi em suggerien». *Si dellà del riu...*, títol que fa referència implícita a l'església preromànica de Sidillà, inclou divuit poemes, dedicats a tots els veïns d'aquells pobles, que tenen com a punt de partida la impressió de l'abast del foc i les conseqüències derivades d'aquesta devastació. Els trobareu en format digital i de franc —un cop us hagueu registrat— a la Biblioteca del Núvol.

Els poemes, talment imatges fugaces del desastre que va causar el foc, desprenen un sentiment de desolació irremeiable. A través de recursos poètics, com l'encavallament dels versos i la personificació, els versos s'agiliten i

vivifiquen una escena poc esperançada, en la qual la imatge del foc com a element destructor es fa més viva que mai: «El foc ens ha pres l'ànima» (pàg. 9). El foc —com el temps— ho converteix tot en no-res, fins i tot la nostra memòria col·lectiva:

«Els noms, els noms cremant-se!
Després del foc, com desitges poder-los tornar a dir sense cendra» (pàg. 19)

CAMPS MUNDÓ, Carles

Si dellà del riu...

www.nuvol.com
Barcelona, 2014